

14. Metodiky a životní cyklus vývoje softwaru

Proces vývoje SW

Návrh softwarových produktů, je stejně jako návrh jiných složitých systémů, poměrně náročnou disciplínou, a to zejména při vývoji software (SW), na kterém pracují větší či menší týmy vývojářů, analytiků, apod. Činnosti je nutné koordinovat a každý člen týmu by měl přesně znát, co má dělat, jak bude jeho práce integrována s prací kolegů, termíny, do kterých je nutné práci dokončit a mnoh dalších aspektů. K tomuto účelu slouží různé formy koordinace činností, jejichž nástrojem jsou právě metodiky.

Složení vývojového týmu

Každou roli při vývoj procesu je možné zařadit do určité kategorie softwarové profese.

- Manažer projektu
- Vedoucí týmu
- Procesní analytik
- Softwarový architekt
- Návrhář (GUI, API, atd.)
- Vývojář
- Tester
- Dokumentarista
- Správce (sítě, databáze, atd.)

Fáze tvorby SW produktu

Jedná se o posloupnost jednotlivých kroků, které vedou k úspěšnému vývoji software. Nejdůležitějšími fázemi jsou:

- definování (stanovení a sběr) požadavků na systém s ohledem na jeho funkčnosti, design, návaznost na ostatní systémy a jeho integrace s nimi, atd)
- vytvoření konceptuálního modelu
- fáze vytvoření implementačního modelu (zde již jde o konkrétní návrh SW),
- implementace a zavedení
- testování
- udržování systému a provoz
- stažení systému z užívání (např. po jeho neaktuálnosti, případně převyšujících nákladech na užívání a udržování nad jeho přínosy, apod.)

Jiným typem dělení fází může být například:

- Akvizice SW
- Vývoj SW
- Provoz SW

- Údržba SW
- Vyřazení SW

Rozdělení metodik pro modelování software

Metodiky je možné klasifikovat podle různých kritérií a přístupů.

Kritérium zaměření metodiky:

- Globální - metodiky vývoje SW v rámci celého podniku či organizace. Patří mezi ně tzv. enterprise metodiky, např. MMDIS, Enterprise Unified Process (EUP)
- Projektové - v rámci vývoje daného SW se zabývají pouze určitou částí SW.

Kritérium rozsahu:

Rozeznáváme metodiky, které se zabývají celým životním cyklem vývoje SW (např. MMDIS, atd.) a metodiky, zabývající se jen určitou částí (etapou) vývoje SW. Posledním uvedeným metodikám říkáme dílčí metodiky.

Kritérium váhy:

- Těžké metodiky - vyžadují podrobný popis a jsou tzv. rigorózní, tzn. přísné, precizní, přesné.
- Lehké metodiky - jejich vlastností je, že musí být „barely sufficient“ (Cockburn), volně přeloženo jako „sotva (téměř) dostatečné“ anebo „a little less than just enough“ (Highsmith), což je možno volně přeložit jako „trochu méně než dostatečné“.
  - Mezi lehké metodiky patří tzv. agilní metodiky, o kterých bude řeč dále v této studijní opoře.

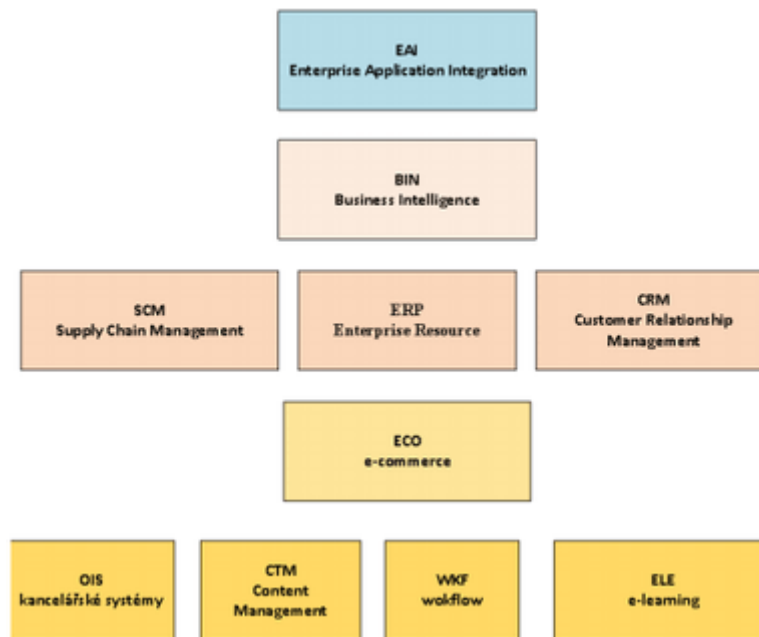
Kritérium přístupu k vývoji:

- Podle kritéria přístupu k vývoji můžeme metodiky rozdělit na:
- Strukturované metodiky - založené na principech strukturovaného programování
- RAD (Rapid Application Development) - založený na iterativním přístupu
- Objektově orientované metodiky - založené na principech objektově orientovaného programování

Kritérium způsobu vývoje:

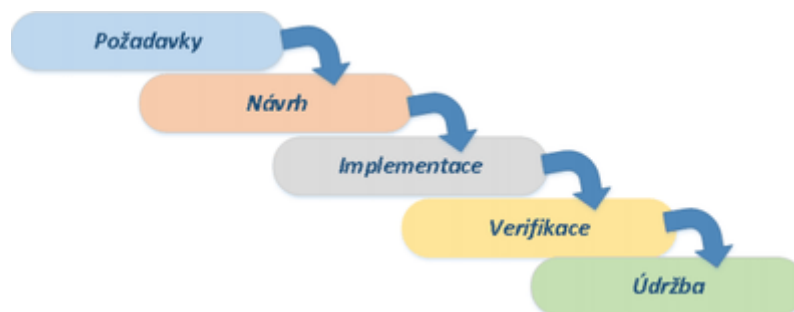
- Toto kritérium dělení metodik zahrnuje zejména:
- konvenční metodiky s životním cyklem typu vodopád (viz dále)
  - metodiky přírůstkového a iterativního vývoje

Kritérium domény:

Vodopádový přístup k tvorbě SW

znázorňuje určitý idealizovaný stav – posloupnost na sebe navazujících etap bez cyklických návratů zpět. v praxi by bylo vhodné jej dodržovat, většinou to však není možné, proto má tento model význam spíše teoretický a slouží jako základní myšlenkový postup pro studium etap životního cyklu.

Výhody:

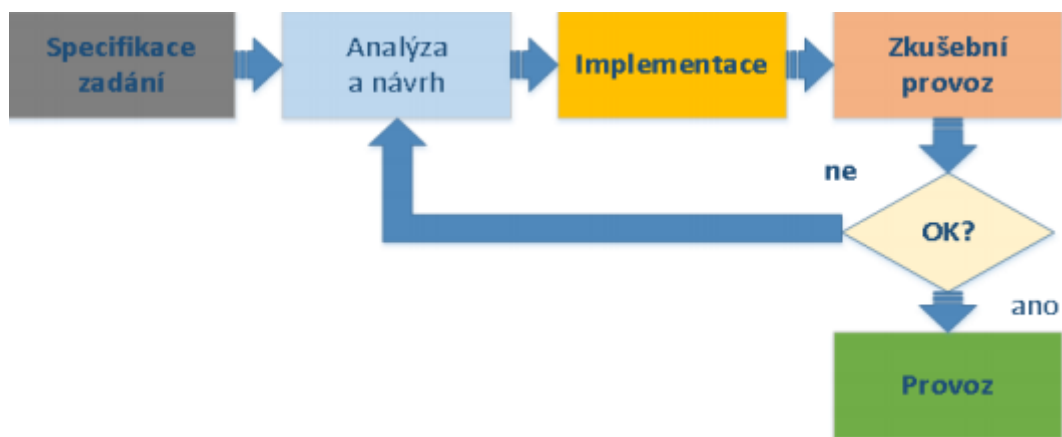
- jednoduchý z hlediska řízení
- při stálých požadavcích: nejlepší struktura výsledného produktu

Nevýhody

- zákazník není schopen přesně stanovit veškeré požadavky předem
- při změnách požadavků má tento model dlouhou dobu realizace
- zákazník vidí spustitelnou verzi až v závěrečných fázích projektu, z čehož vyplývá, že např. nedostatky jsou odhaleny příliš pozdě (fáze verifikace) a jejich odstranění vede k navýšení čerpání zdrojů.

Model výzkumník

je uváděn spíše jako negativní případ přístupu k vývoji IS. Jeho použití svědčí o tom, že řešitelský tým neovládá dobře danou problematiku, získává postupně zkušenosti v oblasti, pro kterou je IS určen. Za takovýchto okolností je doba etap těžce plánovatelná. U rozsáhlejších IS lze takový přístup použít (bez negativních následků) jen stěží.

Evoluční přístupy k tvorbě SW

Model vodopád je často využíván pro tzv. přírůstkový, neboli inkrementální přístup. Tento přístup si můžeme představit jako skládání jednotlivých částí či komponent po určitých přírůstcích. Každá z těchto částí (tedy každý přírůstek) může být samostatnou částí vyvíjenou např. podle modelu vodopád (případně jiného modelu). Při evolučním přístupu je pak celkový model tvořen např. několika (většinou menšími) modely typu vodopád, které se skládají dohromady. Tyto jednotlivé části pak nazýváme přírůstky. Inkrementální přístup je vhodný pro kombinování iteračních a sekvenčních metodik vývoje softwaru s cílem omezit rizika plynoucí z projektu jeho rozdělením projektu na menší části. Zjednodušuje také možnost provádění změn v průběhu vývoje SW.

Inkrementální přístup se řídí následujícími principy:

- obecné požadavky jsou v případě inkrementálního přístupu definovány dříve než je přikročeno k evolučnímu vývoji pomocí menších přírůstků (vodopádů), anebo
  - výchozí koncept, analýza požadavků, design architektury a systémové jádro jsou určovány vodopádovým přístupem, po kterém následuje iterativní prototypový přístup (viz dále), který je zakončen konečnou implementací prototypu jako funkčního systému.
- Každý z přírůstků je pak součástí evoluce celého vývoje, který je také nazýván jako evoluční.